

דף יג.

עין משפט א.ב.ג.

אה"ע סימן כה פעיף ב

ב ד. גזל האשה, או חמסה או גנבה, וחזר וקידשה בו, אם לא קדם שידוכין ביניהם לאו כלום הוא. וה"ה אם אמרה הן אחרי שאמר לה הרי את מקודשת לי בזה, ומ"מ צריך לשלם גזילתה. אך אם כבר הגיע לידה, אינה נאמנת לומר שנתכוונה לשם קידושין^ו ואפי' אמרה הן, דשמו חכמים שלא ניחא לה להתקדש בגזל דידה.

עין משפט ד.ה.

אה"ע סימן כה פעיף ג

ג ה. היה לה חוב אצלו^ז והחזירו לה ואמר לה, קודם שתטלנו כנסי זה שאני חייב לך והרי את מקודשת לי בו ושתקה, אם היו שידוכין לפני כן או אמרה הן, הרי אלו קידושין. אבל אם כבר הגיע לידה אפי' היו שידוכין או אמרה הן^ח, לאו קידושין הן.

הגה: ו. אמר לה בתחילה שאני חייב לך, ולפני שנתן בפועל חזר בו ואמר לשם קידושין, י"א^ט דהווי קידושין אף בלא היו שידוכין.

הגה: ז. ביקש שתלווה לו^י על משכון, ובשעת נתינת המשכון אמר לה התקדשי לי בו ושתקה, הווי קידושין.

עין משפט ו.

ח"מ סימן קצ פעיף ב

ב ב. בכסף כיצד, מכר לו בית או שדה ונתן לו כסף שוה פרוטה^כ קנה

- ו. כ"כ בח"מ. ואף בסתמא אני אומר שנתן לה לשם השבה ופירעון כ"כ בח"מ.
- ז. לשון הרמב"ם בפ"ה מבריייתא קידושין י"ג.
- ח. וכל הנ"ל כשאמר לה סלע זה שאני חייב לך, אבל אם לא אמר שאני חייב לך אפי' שחייב והגיע זמן פרעון, מקודשת, ואינה יכולה לומר לפרעון קיבלתי, כ"כ הר"ן.
- ט. בה"ג ורמב"ם. ובמ"מ כתב דהווי ספק קידושין כ"כ בח"מ.
- י. משו"ת הרשב"א, ובגוף התשובה שם כתב על משכון "זה", אבל על משכון סתם אפשר דאין כאן ספק והווי קידושין גמורים, ותמה על הרמ"א דהשמיט מילת זה. בח"מ.
- כ. דבפחות משה פרוטה לא מיקרי כסף וכמו שכתבו התוס' בקידושין ג' ע"א ד"ה ואשה.

ואין אחד מהם יכול לחזור בו, ואפי' נתן לו הכסף ע"מ שיחזירהו
לו קנה ל'.

ח"מ סימן קצה סעיף ב

עין משפט ז.

ג. אין קונים אלא בכלי מ' אע"פ שאין בו שוה פרוטה והוא שיהיה עשוי
מדבר חשוב ולא מגללי בקר. ואין קונים בדבר שאסור בהנאה נ', ולא
בפירות ס' ולא במטבע ע'. ואין קונים בכליו של מקנה.

הגה: אם לא שנפסל המטבע לגמרי דהוי ככלי וקונים בו.

והיינו שנתן לו שוה הפרוטה על דמי הפרעון והשאר זקף עליו במלוה דזה נלמד משדה עפרון
ושם הכסף היה דמי שיווי השדה. סמ"ע ס"ק א'. והט"ז חלק על דברי הסמ"ע.
ל' דבכל מקום מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה חוץ מקידושי אשה. סמ"ע ס"ק ב'.
וכתב בש"ך ס"ק א' דאם קנה בשטר חוב שיש לו על אחרים נראה טעמו דלא קנה משום דלא
סמכא דעתיה שהרי יכול למחול. וכתב בפעמוני זהב לפ"ז אם קנה במלוה בשטר שיש לו ביד
אחרים במעמד שלושתן קנה הואיל ואינו יכול למחול וסמכא דעתיה. ועיין שם עוד אם קרקע
נקנית במעמד ג' באמר לו שדי מכורה לך בחוב שחייב לי לוי והביא מספר שו"ת מהר"מ
גאלנטי סי' ס"ו שדן בזה.

מ. ברייתא בב"מ מ"ז ע"א, וע"כ נהגו לכתוב בסוף השטר וקנינא מיניה במנא דכשר למיקניא
ביה "במנה" לאפוקי מטלטלין. "דכשר" לאפוקי איסורי הנאה "למיקניא" כלומר בכליו
של קונה "ביה" לאפוקי מטבע וכך הוא בש"ס, וכתב מהרא"י דאם לא כתב כן אין מוציאין
ממון בשטר זה. סמ"ע ס"ק ה'.

נ. שם בגמ' משמיה דרב וביד ואיתימא רב אשי.

ס. כרב נחמן שם שאינו כלי וכתוב "ונעלו".

ע. אע"פ שיכול לתלותו בצואר בתו, מ"מ עיקרה להוצאה ניתנה ע"י צורה שעליה, וצורה
עבידא דבטלה שהמלך פוסל צורה ומצוה לצור צורה אחרת וע"כ לא סמכה דעתיה של
המקנה להקנות על ידה, אבל אם נפסלה ואין יכולים להוציאה קונים בה שהרי ראוי לתלותה
בצואר בתו, וזה מה שכתב הרמ"א. ובפעמוני זהב כתב דמ"ש"כ הרמ"א דאין זו סברא מוסכמת
שזו סברת הטור בסימן ר"ג סעיף ט' שכתב בד"א כשיוציאין בהוצאה אבל אם אינם יוצאין
בהוצאה לא שנא פסלתן המלכות או מדינה יש להם דין מטלטלין בין לקנותם בסודר בין
להקנות בהם, וזוהי סברת הרמ"א דפסק כאן. אבל לדעת מר"ן שפסק להיפך לקמן שם בסעיף
ח' כרמב"ם דמעוה הרעות שאינם יוצאין בהוצאה הרי הם כפירות לכל דבר ונקנים בקנין
ומתחייב על ידי משיכתן לתת מעות, א"כ הוא היפך דברי הטור דהווי כמטלטלין דלדעת
הרמב"ם חשובים כפירות אין קונים בהם מטלטלין וכבר הרגיש בזה הש"ך שם בסי' ר"ג, וא"כ
פשוט שדברי הרמ"א כאן דלא כמר"ן והרמב"ם הנ"ל.
ועיין עוד מה שהעיר על דברי הש"ך כאן בס"ק ה'.

הגה: בהמה פ יש לה דין כלי לקנות בה, אבל שאר מטלטלין ז שאינם כלי אין קונים בהם.

עין משפט זז. אה"ע סימן מט פעיף ג.

ג. כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקידושין, לא יהיה לו עסק עמהם להורות ק בהם, שבקל יכול לטעות ויתיר הערוה, וגורם להרבות ממזרים בישראל.

דף יג:

עין משפט ג. חר"מ סימן קז פעיף א.

א. מצוה על היורשים לפרוע חוב אביהם, וכופין אותם בכך כמו שכופין את אביהם ר. ומדינא דגמ' אין כופין אותם אלא בהניח קרקעות ולא מטלטלין, אבל אחרי תקנת הגאונים ש כופין אותם גם בהניח מטלטלין ואפי' במלוה ע"פ, ואפי' קנאם אביהם אחר שלוח ולא כתב דאיקני, שהיורש במקום אביו עומד.

ב. כופין את היתומים לפרוע חוב אביהם גם ממלוה שהיתה לאביהם

- פ. ה"ה טלה כיון שעומד לגדל עליו צמר ולחלב ולולדות דומה לכלי. סמ"ע ס"ק ז'.
- צ. כתב הסמ"ע בס"ק ח' דדבר שנעשה בידי אדם מיקרי כלי, ובידי שמים נקרא פירי, והש"ך בס"ק ד' חולק עליו שהרי אף בהמה שבידי שמים דין כלי יש לה.
- ק. בט"ז מדייק דוקא להורות, אבל לסדר קידושין מותר, אבל לסדר גט שיש בו פרטים רבים אסור, אפילו שהוא לסדר בלבד, וכ"ש להורות. כ"כ בב"ש.
- ר. רמב"ם פי"א מהלכות מלוה הלכה ח' מכתובות צ"א ע"ב מקטינא דארעא, ושם פ"ו ע"א וכמ"ש כ בתוס' שם ד"ה פריעת בע"ח מצוה וכ"כ הרא"ש שם.
- ש. כ"כ הרא"ש בפ"ק דבב"ק סי' י"ט וכ"כ הר"ן בשם ר"ח, ורשב"א בתשובה ח"א סי' תתקי"ד. ובתשובת הריב"ש סי' שצ"ב.
- וכתב הש"ך בס"ק א' דאם נתנו או מכרו הלוח או היתומים המטלטלין שירשו אין גובין מהם בע"ח גם מדינא דגמ' דמתנה כלקוחות, ואין קדימה במטלטלין כמבואר בסי' ק"ד סעיף ג' וכמ"ש הרא"ש בקידושין בפ' האומר פ"ג סי' י"ד. ובסעיף ג' בשו"ע איירי בקרקעות שאפי' מכרם היורש גובה מהם הבע"ח.

ביד אחרים בין גבו ^ה קרקע בין גבו מעות.

אם ירשו קרקע ומטלטלין, והיורשים רוצים להגבות קרקע והמלוה רוצה מטלטלין, שומעין ליורשים, ^א אם לא שכתב לו מפורש בשטר שיכול לגבות ממטלטלין בין בחייו בין במותו.

א. ג. אם לא ירשו כלום מאביהם, אין חייבים לפרוע חוב אביהם מנכסיהם ואפי' מצוה ^ב אין בכך.

ירש קצת נכסים אין צריך לפרוע אלא ממה שירש ^ג. ואם אמר איני יורש ואיני משלם יבואר בסי' רע"ח אם שומעין לו.

עין משפט ד. ח"מ סימן קיא סעיף א

א. המלוה את חבירו בע"פ אינו גובה אלא ממה שימצא ביד הלוה, אבל אינו טורף לא מלקוחות שקנו ממנו ולא ממתנות שנתן ^ד, אבל מכל מה שימצא בידו גובה בין קרקע בין מטלטלין ^ה אפי' קנאם אחר ההלואה.

ב. המלוה בשטר ^ו טורף מלקוחות וממקבלי המתנות שקנו וקיבלו ממנו

ת. כתב הסמ"ע בס"ק ה' דה"ה לא גבו רק הניח שטרי חוב על לוויין שלו, הבע"ח מוציא מהיורשים השטרי חוב וגובה מהן, דשטרות נחשבים כמטלטלין. וכתב הש"ך דה"ה שהבעל חוב יכול להוציא מדר' נתן מבעל חוב של בעל חוב שלו גם מטלטלי דיתמי. וכתב בביאורים ס"ק ב' דכתובה אינה גובה ממלוה שחייב היורש בעצמו למוריש.

א. דלא תיקנו להכריחם ממטלטלי, אלא כשאין להם קרקע, אבל כשיש להם קרקע דינו במקומו עומד שהמטלטלין שלהם שירשו אינם משועבדים לבעל חוב. טור.

וכתב הש"ך בס"ק ד' דאפי' תפס מטלטלין לא מהני כשרוצים היתומים ליתן לבע"ח קרקע. וכתב דכן מוכח מבעל התרומות ודלא כהב"ח בסי' ק"ה סעיף ד' ע"ש.

ב. כן דעת הרמב"ם בפ"א הלכה ח', וכ"כ רוב הפוסקים.

ג. מריב"ש סי' תע"ח.

ד. ממשנה בתרא רע"ה ע"א. וגם ממתנה דאם לא היה עושה לו נחת רוח לא היה נותן לו וא"כ הוי כמכרו. סמ"ע ס"ק א'.

ה. ממה שאמרו בבתרא שם קנ"ז ע"א אפי' מגלימא דעל כתפיה.

ואם שיעבד נכסיו בלי הסכמת אשתו, והם משועבדים לכתובתה דינו כמו במכר. ב"י בשם בעל התרומות. ועוד שם באשה שנתן לה אחר או בעלה קרקע קודם שלוה, אף שהבעל אוכל מזה פירות אין הבעל חוב גובה מהם ועיין בסי' צ"ז סעיף כ"ה. סמ"ע ס"ק ב'.

ו. ה"ה אם הודה בפני עדים וציוה לכתוב שטר, כ"כ הש"ך בס"ק ב' בשם בעה"ת.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

קרקע אחר ההלואה, אפי' אם אינו מפורש בשטר ז' האחריות. אבל
אם פירש בשטר שהלוה לו על תנאי שלא יטרוף מלקוחות ולא ממקבלי
מתנות תנאו קיים ח' ואינו טרוף מהם.

ז. ממציעא ט"ו ע"ב, דאיפסקא הלכתא דאחריות טעות סופר, דלא שדי איניש זוזי בכדי.
ח. דכל תנאי שבממון תנאו קיים כ"כ התוס' במציעא י"ד ע"א ד"ה שעבוד.